

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο Σοφοκλής στην Αντιγόνη τονίζει πώς υπάρχουν πολλά παράξενα πράγματα στον κόσμο, το πιο όμως παράξενο από όλα είναι άνθρωπος. Σ' αυτό το σημείο, τόσο η Βίβλος, όσο και οι πατέρες της Εκκλησίας, συμφωνούν με τον τραγικό ποιητή της αρχαιότητας. Το πρώτο λοιπόν πράγμα που μπορεί να πει κανείς για τον άνθρωπο είναι ότι αποτελεί μυστήριο και γι' αυτόν τον ίδιο. Ποιός είμαι; Τι είμαι; Έρωτήσεις για τις οποίες η απάντηση δεν είναι καθόλου εύκολη. Σ' αυτή τη συνάφεια πολλοί από τους πατέρες της Εκκλησίας αναφέρουν το ρητό που αναγράφονταν στον ναό των Δελφών : «Γνώθι σαυτόν». Γρήγορα όμως υπήρξε η διαπίστωση πώς αυτό δεν είναι και πολύ εύκολο. Γιατί το μυστήριο του ανθρώπου δεν μπορεί να περιγραφεί με κάποιες λέξεις. Παρόλη τη δυσκολία αυτή προσπάθησαν οι πατέρες να μας δώσουν ορισμένες πληροφορίες για το είναι του ανθρώπου. Ποιά είναι λοιπόν η αλήθεια του ανθρώπινου προσώπου για τη χριστιανική θεολογία;

Ένα κείμενο της ιουδαϊκής λογοτεχνίας περιγράφει ως εξής την κατάσταση του ανθρώπου: «Ο καθένας πρέπει να έχει δύο τσέπες, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί ταυτόχρονα να ψάχνει και στή μία και στην άλλη, ανάλογα με τις ανάγκες του. Στην δεξιά τσέπη βρίσκονται οι εξής φράσεις: ὅλος ὁ κόσμος δημιουργήθηκε για μένα και στην άλλη τα παρακάτω λόγια, δεν είμαι παρά σποδός και στάχτη».

Αυτό το τελευταίο είναι εμφανές γύρω μας. Με μία πρώτη παρατήρηση μπορεί κανείς να διαπιστώσει ποιά είναι ανά τους αιώνες η κατάσταση του ανθρώπου. Ο άνθρωπος εμφανίζεται αδύναμος να αντιμετωπίσει ακόμη και σήμερα δυσκολίες που σχετίζονται με τη φύση που τον περιβάλλει (πρβλ. Τσουνάμι). Έξάλλου οι διάφορες αρρώστιες που ταλαιπωρούν τον άνθρωπο και ασφαλώς το καθολικό γεγονός του θανάτου που συντρίβει την ανθρώπινη ύπαρξη φθάνουν για να πεισθεί και ο πιο δύσπιστος για την αλήθεια του παραπάνω ρητού.

Και όμως ο άνθρωπος σύμφωνα με τη χριστιανική πίστη είναι ένα δημιούργημα που η αξία του υπερβαίνει και ανατρέπει την παραπάνω διαπίστωση. Ποτέ δηλαδή δεν πρέπει να λησμονείται η άλλη αλήθεια το ότι δηλαδή ο άνθρωπος είναι ο σκοπός της δημιουργίας (ὅλος ὁ κόσμος για μένα δημιουργήθηκε). Ο άνθρωπος είναι η κορωνίδα της δημιουργίας και η ολοκλήρωση του σύμπαντος. Είναι ο μικρόκοσμος, ο ιερέας και ο βασιλιάς του κόσμου. Αυτό είναι το παράδοξο της σύστασης του ανθρώπου, ο οποίος είναι ένα παράξενο μείγμα μεγαλείου και τραγικότητας. Ο άνθρωπος είναι μεγάλος μέσα στη μικρότητα του, έπισημαίνει ο

ἄγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Πού ἐστιάζεται λοιπόν τό μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου;

Τό μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου σχετίζεται ἀκριβῶς μέ τόν τρόπο τῆς δημιουργίας του ἀπό τό τριαδικό Θεό, τή δημιουργία του δηλαδή ὡς κατ'εἰκόνα καί καθ'ὀμοίωση τοῦ Θεοῦ. Ἄξιζει στό σημεῖο αὐτό νά παρατεθεῖ τό σχετικό παραβολικό κείμενο ἀπό τό Βιβλίον τῆς Γένεσης τῆς Π.Δ. Ἀφοῦ ὁ Θεός τελείωσε σέ πέντε δημιουργικές περιόδους τόν κόσμον μέ τό ἀπλό γεννηθήτω, στό τέλος προχώρησε στή δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου μέ ἰδιαίτερη φροντίδα: *«Καί εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ'εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ'ὀμοίωσιν, καί ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καί τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καί τῶν κτηνῶν καί πάσης τῆς γῆς... καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κατ'εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καί θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Καί ἠλόγησεν αὐτούς ὁ Θεός, λέγων· αὐξάνεσθε καί πληθύνεσθε καί πληρώσατε τήν γῆν καί κατακυριεύσατε αὐτῆς... καί εἶδεν ὁ Θεός τά πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καί ἰδοὺ καλά λίαν. Καί ἐγένετο ἑσπέρα καί ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη... καί ἔπλασεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπό τῆς γῆς, καί ἐνεφύσησεν εἰς τό πρόσωπον αὐτοῦ πνοήν ζωῆς, καί ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν... καί ἔλαβεν Κύριος τόν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασεν, καί ἔθετο αὐτόν ἐν τῷ παραδείσῳ, ἐργάζεσθαι αὐτόν καί φυλάσσειν (Βλ. Γεν. Κεφ. 1 καί 2)».*

Μέ βάση τό κείμενο αὐτό ἡ πατερική θεολογία ἀναπτύσσει τή χριστιανική ἀνθρωπολογία τά σχετικά δηλαδή μέ τή δομή, τήν καταγωγή καί τόν προορισμό τοῦ ἀνθρώπου. Ἀσφαλῶς τά θέματα πού θίγονται εἶναι πολλά. Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζεται ὡς ἐνιαία ψυχοσωματική ὄντοτητα, ὡς ἄρσεν καί θῆλυ καί μολονότι τίθεται ὡς κυρίαρχος μέσα στήν κτίση, ὀφείλει νά τήν προστατεύει καί νά τήν φυλάσσει.

Θά θέλαμε ἀπόψε νά ἀναπτύξουμε κάποιες ἄλλες πτυχές πού συνθέτουν τήν ἔννοια τοῦ κατ'εἰκόνα. Στήν ἐρώτηση τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος, μπορούμε νά ἀπαντήσουμε πῶς εἶναι δημιούργημα κατ'εἰκόνα Θεοῦ. Τί σημαίνει ὅμως αὐτό; Ἡ ἔννοια τῆς εἰκόνας εἶναι πολυσήμαντη τόσο στήν ἀρχαιοελληνική γραμματεία ὅσο καί στήν ἰουδαϊκή. Στήν χριστιανική τῆς θεώρηση σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δημιούργημα πού ἔχει καταστῆ πρόσωπο, ὅπως δηλαδή εἶναι τό ἀρχέτυπό του, ὁ ἕνας τριαδικός Θεός, πού ταυτόχρονα γνωρίζεται μέ τά πρόσωπα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. *«Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ'εἰκόνα ἡμετέραν».* Σ'αὐτήν τήν ἔκφραση βλέπουν οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας τήν ἀποκάλυψη τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ. Ὁ πληθυντικός «ποιήσωμεν» ἀνάγει σέ μία ἐνδοτριαδική σύσκεψη κατὰ τήν ὁποία τά τρία θεῖα πρόσωπα ἀποφασίζουν τή δημιουργία μιᾶς ἄλλης ὑπαρξης, ἐντελῶς διαφορετικῆς ἀπό τόν ἴδιο τό Θεό καί ὅμως τόσο προικισμένης

καί ξεχωριστής, ἀφοῦ ὁ Θεός τή δημιουργεῖ μέ ἕναν ἰδιαίτερο τρόπο σέ σχέση μέ τά ὑπόλοιπα κτίσματα.

Ὅταν ἡ Ἁγία Γραφή λέει πῶς ὁ Θεός ἐμφυσαῖ στό πρόσωπο τοῦ χοϊκοῦ ἀνθρώπου τή δική του πνοή, αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ Θεός μεταδίδει στό πλάσμα του κάποια ἀπό τά δικά του χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ Θεό στά μύχια τῆς ὑπαρξῆς του. Ὁ Θεός εἶναι αὐτός πού τόν καθιστᾷ αὐτό πού εἶναι. Ὅταν δηλαδή κάνουμε λόγο γιά τόν ἄνθρωπο αὐτόματα εἶναι σά νά κάνουμε λόγο γιά τὸ Θεό. Ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ γνῶθι σαυτὸν τότε γνωρίζει καί τὸ Θεό, γιατί εἶναι ἡ ὁρατὴ ἔκφραση τῆς αὐτοαποκάλυψης τοῦ ἄπειρου Θεοῦ.

Ὁ Θεός μέ τήν πράξη τῆς κατέικονα Θεοῦ δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου ἀποτύπωσε στήν ἀνθρώπινη φύση τή δυνατότητα νά καταστεῖ ἀπό τή σύσταση της μία προσωπική ὑπαρξη, ὅπως εἶναι καί ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ἡ ἔννοια δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου ἐμπερικλείει τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἕνα πρόσωπο καί πρόσωπο σημαίνει σχέση καί κοινωνία. Ἀπο τήν πρώτη στιγμή πού ὁ ἄνθρωπος τοποθετήθηκε στὸν παράδεισο λειτούργησε ὡς πρόσωπο ἐπικοινωνώντας ἄμεσα μέ τόν Δημιουργὸ Τριαδικὸ Θεό. Ὁ ἄνθρωπος δηλαδή καταφάσκει στό εἶναι του, ὅταν διατηρεῖ αὐτὴ τήν κοινωνία. Ἡ ἀπόρριψη αὐτῆς της κοινωνίας σημαίνει καί τήν αὐτοαναίρεσή του. Ὁ ἄνθρωπος δηλαδή χωρὶς τὸ Θεό δέν εἶναι πλέον ἄνθρωπος, ἀλλὰ κατώτερος τῆς σύστασής του καί τῆς κλήσης του.

Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖο διαφοροποιεῖται τὸ πρόσωπο ἀπὸ τὸ ἄτομο. Ἄτομο σημαίνει τήν αὐτοαπομόνωση, τὸν αὐτοαποκλεισμό καί τήν ἀρνηση τῆς κοινωνίας. Ὅταν λειτουργοῦσε ὡς πρόσωπο ὁ ἄνθρωπος παρέμενε στή ζωὴ, σέ κοινωνία δηλαδή μέ τὸ Θεό, ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς. Αὐτὸ σημαίνει παράδεισος, τὴ σχέση δηλαδή μέ τὸ Δημιουργὸ καί τήν κοινωνία μέ τήν πηγὴ τῆς ζωῆς. Ἡ στροφή τοῦ πρωτόπλαστου στὸν ἑαυτὸ του, μέ τήν ταυτόχρονη διακοπὴ τῆς κοινωνίας του μέ τὸ Θεό, σήμανε καί τήν ἔξοδο ἀπὸ τήν παραδείσια κατάσταση, τήν ἐμφάνιση δηλαδή τῆς κόλασης. Ἐξάλλου οἱ ἀσκητὲς πατέρες περιγράφουν τήν κόλαση καί τὸν παράδεισο μέ τὸν παρακάτω τρόπο: Ζητήσανε κάποτε ἀπὸ τὸν ἄββᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο (4ος αἰ.) νά περιγράψει τήν κόλαση καί τὸν παράδεισο. Ὁ ἄββᾶς κλείστηκε στό κελλί του καί ζωγράφησε δύο πίνακες. Στὸν ἕνα ὑπῆρχαν δύο νεκροκεφαλές πού ἡ μία κοιτάζε τὸ πρόσωπο τῆς ἄλλης καί ἔδειχναν χαρούμενες. Αὐτὸς ὁ πίνακας ἀπηχοῦσε τὸν παράδεισο. Στὸν ἄλλο πίνακα ὑπῆρχαν καί πάλι δύο νεκροκεφαλές πού ἦταν πλάτη μέ πλάτη, χωρὶς δηλαδή ἡ μία νά κοιτάζει πρὸς τήν ἄλλη. Καί ἀσφαλῶς ἡ ἔκφραση τους μαρτυροῦσε πικρία καί ὀδύνη. Γιά τὸν ἁγ. Μακάριο αὐτὸ ἦταν ἡ κόλαση. Ἐξάλλου ἡ ὀρθόδοξη παράδοση

ποτέ δέν τόλμησε νά παρουσιάσει μέ άλλο τρόπο αυτές τίς καταστάσεις.

Τό πρόσωπο δηλαδή δέν όρίζεται από μόνο του, αλλά πάντα μέ τήν άναφορά του σέ κάποιο άλλο πρόσωπο. Τό κατ'είκόνα δηλαδή στον άνθρωπο άπηχεί τήν ζωή του τριαδικού Θεού και τίς σχέσεις τών τριών θείων προσώπων. Είμαι αυτές που φωτίζουν τό ανθρώπινο πρόσωπο. Ό Θεός είμαι ένας αλλά τριαδικός. Η τριάδα τών προσώπων δέν άναιρεί τήν ένότητα του Θεού. Ό Θεός είμαι ένας αλλά όχι μονάδα προσώπων, όπως στον ιουδαϊσμό και στο ίσλάμ. Είμαι κοινωνία προσώπων και σχέσεις. Ό Θεός δέν είμαι άπλά προσωπικός αλλά δια-προσωπικός. Η θεότητα δέν περιορίζεται σέ ένα άπρόσωπο ή προσωπικό όν, που θεωρεί τον έαυτό του έστω και άν αυτό ταυτίζεται μέ τό άγαθό. Ό προαιώνιος Θεός γνωρίζεται ως Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα, τριάδα προσώπων που τό ένα δέν νοείται χωρίς τό άλλο, τά όποία άλληλοπεριχωρούνται σέ μία κοινωνία άτελεύτητης άγάπης. Τά έσωτερικά χαρακτηριστικά τής ένδοτριαδικής θείας ζωής είμαι ή ένότητα, γιατί Θεός ό Πατήρ, Θεός ό Υιός, Θεός και τό Άγιο Πνεύμα, αλλά και ή ταυτόχρονη διάκριση τών προσώπων, χωρίς ώστόσο αυτό νά συνεπάγεται διαίρεση, γιατί άλλος ό Πατήρ, άλλος ό Υιός και άλλο τό Άγιο Πνεύμα, όπως χαρακτηριστικά τονίζει ό άγ. Γρηγόριος ό Θεολόγος.

Ό άνθρωπος όντας δημιουργημα κατ'είκόνα Θεού σημαίνει πως ό,τι έχει λεχθεί για τό Θεό ίσχύει και για τον ίδιο. Η ανθρώπινη ζωή σημαίνει άμοιβαιότητα, σημαίνει ένότητα, γιατί κοινή ή τών ανθρώπων φύση, σημαίνει ξεχωριστά ίσότιμα πρόσωπα. Κανένας δέν είμαι πραγματικά άνθρωπος άν δέν όρίζεται σέ σχέση μέ τους άλλους συνανθρώπους. Ό άύθεντικός άνθρωπος δέν μπορεί νά είμαι έγωκεντρικός αλλά έξωκεντρικός. Γινόμαστε πρόσωπα, καταφάσκουμε δηλαδή στο είμαι μας στο μέτρο που άναγνωρίζουμε και στους συνανθρώπους μας τό γεγονός πως είμαι και αυτοί πρόσωπα. Η κλήση του ανθρώπου, και αυτό λόγω τής σύστασής του, είμαι νά βρίσκεται σέ κοινωνία και σέ σχέση μέ τους άλλους. Έδώ μπορούμε νά θυμηθούμε το χαρακτηρισμό του Άριστοτέλη για τον άνθρωπο ως φύσει κοινωνικό όν.

Ό άνθρωπος ούσιαστικά όρίζεται από τή σχέση του και τήν κοινωνία του μέ τον τριαδικό Θεό, αλλά ταυτόχρονα και από τίς σχέσεις του μέ τους άλλους συνανθρώπους του. Μπορούμε νά παραστήσουμε αυτά σχηματικά μέ τό σταυρό. Η όριζόντια γραμμή του σχήματος του σταυρού σημαίνει άκριβώς τήν κοινωνία και τή σχέση μέ τό Θεό, ένω ή κάθετη τή σχέση μέ τους ανθρώπους. Αυτά πάνε μαζί· είμαι άδιαχώριστα. "Η στέκονται μαζί ή πέφτουν μαζί. Άξίζει νά υπενθυμίσουμε έδώ τό παράδειγμα μέ τον κυκλικό δίσκο που άναφέρει, άν δέν μέ άπατά ή μνήμη μου,

ὁ ἅγ. Μάρκος ὁ ἐρημίτης. Στὸ κέντρο τοῦ κυκλικοῦ δίσκου βρίσκεται ὁ Θεός, ἐνῶ στὴν περιφέρεια οἱ ἄνθρωποι. Ὅσο προσεγγίζουν τὸ Θεό, κατευθύνονται δηλαδή πρὸς τὸ κέντρο τοῦ κυκλικοῦ δίσκου, αὐτόματα ἔρχονται καὶ μεταξύ τους πιὸ κοντὰ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο. Ὅσο ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ κέντρο, τόσο ἀπομακρύνονται καὶ μεταξύ τους. Καὶ ὅσο ὁ ἓνας πλησιάζει τὸν ἄλλο, κατευθύνονται ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ πρὸς τὸ κέντρο, πρὸς τὸ Θεό. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μπορούσε κανεῖς νὰ κάνει πολλές προεκτάσεις γιὰ τὴν κοινωνικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ θέμα μας.

Ἐκτός ἀπὸ τὸ στοιχεῖο τῆς κοινωνίας καὶ τῆς σχέσης, τὸ ἄλλο χαρακτηριστικὸ τοῦ προσώπου εἶναι τὸ στοιχεῖο τῆς ἐλευθερίας. Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε ἐλεύθερος ἐπειδὴ εἶναι εἰκόνα τῆς ἀπόλυτης ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ. Βέβαια εὐθύς ἐξαρχῆς πρέπει νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ διάκριση, μεταξύ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀπόλυτη. Σὲ κάθε ὅμως περίπτωση ἡ ἐλευθερία εἶναι συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης φύσης. «Ἄνελε τὸ αὐτεξούσιο καὶ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος», ἐπισημαίνει ὁ ἅγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ἄν δηλαδή στερήσουμε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὸ στοιχεῖο τῆς ἐλευθερίας, τότε τὸ κτίσμα πού μένει δὲν μπορεῖ νὰ λέγεται ἄνθρωπος. Ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ πιὸ ἐξαισιόπραγμα πού ὁ Θεός ἔδωσε στὸ ἄνθρωπο γράφει κάπου ὁ φιλόσοφος Kierkegaard.

Ὁ χριστιανὸς φιλόσοφος Nikolas Berdiaev, κατανόησε αὐτὸ τὸ συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης ὅσο κανεῖς ἄλλος ἀπὸ τοὺς διανοούμενους τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα. «Μὲ χαρακτηρίζουν φιλόσοφο τῆς ἐλευθερίας, γράφει στὰ ἀπομνημονεύματά του. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἀγαπῶ τὴν ἐλευθερία πάνω ἀπὸ τὸ κάθετι. Εἶμαι τέκνο τῆς ἐλευθερίας, αὐτὴ μὲ γέννησε. Ἡ ἐλευθερία κρύβει τὸ μυστήριον τοῦ κόσμου. Ὁ Θεός θέλησε τὴν ἐλευθερία καὶ ἀπὸ αὐτὴν προέκυψε ἡ τραγωδία τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλευθερία βρίσκεται στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος. Ὁ Θεός δὲν παρουσιάζεται παρὰ ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἐλευθερία καὶ ἐνεργεῖ διαμέσου αὐτῆς... Τὸ καθετὶ στὴ ἀνθρώπινη ζωὴ πρέπει νὰ περάσει ἀπὸ τὴν ἐλευθερία, ἀπὸ τὴ δοκιμασία τῆς ἐλευθερίας, ἀπὸ τὴν ἀπόρριψη τῶν πειρασμῶν πού προδίδουν τὴν ἐλευθερία. Ἴσως ἐδῶ ἐστιάζεται καὶ ἡ οὐσία τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος». Βέβαια ὁ Berdiaev δὲ θὰ παραλείψει νὰ ἐπισημάνει πὼς τὸ δῶρο τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἐπίσης καὶ ἓνας σταυρὸς γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Ἄφοῦ ἡ ἐλευθερία εἶναι γνώρισμα τοῦ Θεοῦ καὶ κατα συνέπεια τοῦ ἀνθρώπου, πὼς ἐξηγεῖται ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου τῆ στιγμὴ πού καμία ἀναγκαιότητα δὲν ἐπιβάλλεται στὸ Θεό; Μόνον ἡ ἀγάπη εἶναι αὐτὴ πού ἐξηγεῖ τὸ γιατί τῆς δημιουργίας. Ἡ ἀγάπη εἶναι δομικὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος

είναι ο καρπός τῆς ἐνδοτριαδικῆς θείας ἀγάπης. Ὁ μόνος ὀρισμός πού ἔχουμε γιά τὸ Θεό εἶναι αὐτός τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη «Ὁ Θεός Ἀγάπη ἐστὶ (1 Ἰω. 4, 8)». Αὐτὴ ἡ ἐκφραση σημαίνει πὼς ὁ Θεός δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μόνος ἀλλὰ τριαδικός. Ἡ ἀγάπη δηλαδὴ ὑπάρχει ἐκεῖ πού ὑπάρχουν παραπάνω του ἐνός πρόσωπα. Ἄν ὁ Θεός δηλαδὴ δὲν εἶναι τριαδικός, Πατὴρ, Υἱός καὶ Πνεῦμα, ἀγαπητικός καὶ κινητικός, τότε δὲν ἐξηγεῖται ἡ πράξη τῆς δημιουργίας. Στὴ βάση τῆς δημιουργίας βρίσκεται ὁ τριαδικός Θεός πού τὸ ἐκχύλισμα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγάπης τῶν θείων προσώπων εἶναι αὐτὸ πού ἐξηγεῖ τὴν αἰτία τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου κατ'εἰκόνα Θεοῦ. Ὁ προσωπικός τριαδικός Θεός ἤθελε νὰ μοιραστεῖ αὐτὴ τὴν ὑπερβάλλουσα ἀγάπη καὶ μὲ ἄλλες ὑπάρξεις, γι'αὐτὸ καὶ προχώρησε στὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι ἐρμηνεύουν τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας τριάδας τοῦ Roublen σύγχρονοι θεολόγοι. Παρατηρώντας τὴν εἰκόνα βλέπουμε πὼς ἡ κλίση τῶν τριῶν κεφαλῶν τῶν ἀγγέλων, πού ἀντιπροσωπεύουν τὰ πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδας, ἡ θέση τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν δημιουργοῦν μία κυκλικὴ δομὴ γύρω ἀπὸ ἓνα τραπέζι. Αὐτὸς ὁ κύκλος ἐκφράζει τὴν κίνηση τῆς ἀγάπης πού διαπερνά τὰ θεία πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συνδιαλέγονται μεταξύ τους. Ἡ Ἁγία Τριάδα βρίσκεται σὲ μία σύσκεψη γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ὡς τὸ κέντρο τοῦ σύμπαντος κόσμου. Καὶ σ'αὐτὴ τὴ σύσκεψη ἀποφασίζεται ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου κατ'εἰκόνα Θεοῦ. Ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη καὶ μόνο ἀγάπη καὶ ἀπὸ ἀπειρη ἀγάπη δημιούργησε τὸν ἄνθρωπο. Κατὰ συνέπεια καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη βρίσκεται στὴ ρίζα τῆς ὑπαρξῆς μας, ἐξηγεῖ τὸ γιατί βρεθήκαμε σ'αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀφοῦ καμία ἀναγκαιότητα δὲν ἐπιβάλλεται στὸ Θεό πού εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερος. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει ἀπλὰ νὰ δοξολογεῖ τὸ Θεό γιὰ τὸ δῶρο τῆς ζωῆς του καὶ νὰ γίνεται καὶ ὁ ἴδιος ὅλος ἀγάπη γιὰ τὴν κτίση ὀλάκερη εὐχαριστώντας τὸ Θεό. Γι'αὐτὸ καὶ ὁ ἄλλος ὁ ξένος δὲν εἶναι ἡ κολασὴ μας, ὅπως ἔλεγε ὁ Σάρτρ, ἀλλὰ ἡ σωτηρία μας καὶ ἡ χαρὰ μας, σύμφωνα μὲ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἀγ. Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ, Χριστὸς Ἀνέστη χαρὰ μου.

Πρωτοπρεσβύτερος, Χρῆστος Φιλιώτης-Βλαχάβας

Στρασβοῦργο.